

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
OPĆINA GRADAČAC

H.K.Gradašćevića 54, 76 250 Gradačac, telefon 035-369-750 fax. 035-369-751, e.mail: opc.grad@bih.net.ba, www.gradacac.ba

**INFORMACIJA
O RAZVOJU TURIZMA
NA PODRUČJU OPĆINE GRADAČAC
SA PRIJEDLOGOM MJERA I AKTIVNOSTI KOJE TREBA PODUZETI
ZA ŠTO USPJEŠNIJU TURISTIČKU SEZONU 2019. GODINE**

U Gradačcu, april 2019. godine

UVOD

Općina Gradačac ima izuzetno dobar geo-strateški položaj, kako za razvoj privrede, tako i za razvoj turizma, kao izuzetno bitne privredne grane za sveukupni razvoj Općine. Od granice sa Republikom Hrvatskom Gradačac je udaljen oko 20 KM, a od tuzlanskog aerodroma oko 80 KM.

Gradačac raspolaže bogatim prirodnim i kulturno-historijskim potencijalima za razvoj turizma, te je po svojim turističkim atraktivnostima uvršten u kategoriju „A“ gradova.

Cilj ovog Izvještaja je da se analizom postojećeg stanja i razvojno relevantnih pretpostavki, sagledaju mogućnosti turističkih potencijala općine Gradačac sa daljnim razvojem ove vrlo značajne grane privrede. Na području općine Gradačac, s obzirom na obilje prirodnih atraktivnosti i bogatog kulturno historijskog naslijeđa, turizam je jedna od bitnih komponenti razvoja općine Gradačac. Općina Gradačac se sa svojim turističkim potencijalom nametnula kao iznimna atraktivna turistička destinacija. Međutim, postavilo se pitanje u kojoj mjeri postoji spremnost da se odgovori na danas vrlo visoke zahtjeve gostiju.

Ova oblast uređena je sa više zakona i propisa kojima se uređuje obavljanje i uvjeti za obavljanje ove grane privrede.

DOSTIGNUTI NIVO TURIZMA NA PODRUČJU OPĆINE GRADAČAC

U toku 2018. godine zabilježen je povećan broj noćenja na području općine Gradačac, u odnosu na prethodni period. U proteklom periodu se napravila razlika u broju prijavljenih noćenja. Naime, veliki procenat ostvarenih noćenja u na području općini Gradačac se odnosi na boravak pacijenata Banje Ilidža koji su oslobođeni plaćanja turističke boravišne takse i čije troškove boravka i liječenja snose fondovi zdravstvenog osiguranja kantona iz kojih dolaze pacijenti. Ovi boravci ne doprinose u značajnijoj mjeri ostvarivanju dobiti kada je u pitanju naplata turističke boravišne takse.

Prema raspoloživim podacima u ovoj grani privrede koja se bavi turizmom zaposleno je oko 550 lica, a dohodak ostvaren u 2018. godini procjenjuje se na cca 3.700.000,00 KM.

Nosioci razvoja ove grane privrede na području općine Gradačac su prije svega JZU Banja „Ilidža“, "Gradačački sajam", "Zebed" doo, Lovačko društvo "Jelen", Udruženje ribolovaca „Hazna“, te Planinarsko društvo „Gradina“.

Tabela 1. Broj posjetilaca i ostvaren dohodak po godinama

Godina	Broj posjetilaca	Ostvaren dohodak (procjena)
2011.	33.300	3.200.000
2012.	33.000	3.000.000
2013.	33.000	3.000.000
2014.	28.000	2.500.000
2015.	30.000	2.800.000
2016.	31.000	2.900.000
2017.	50.000	3.500.000
2018.	55.000	3.700.000

Prema gore navedenim podacima, evidentno je da je dohodak u ovoj grani privrede, kao i broj posjetilaca, počeo opadati ukidanjem turističkih zajednica općina ali je taj trend pada zaustavljen i

počeo se popravljati u 2015 i 2016 godini, da bi u 2017. godini kulminirao, a trend rasta se nastavio i u 2018. Godini. Svu ulogu vezanu za djelatnost turističkih zajednica, preuzela je Turistička zajednica Tuzlanskog kantona. U 2016. godini počelo se sa pripremama oko osnivanja Turističke zajednice općine Gradačac, a na 5. Sjednici Općinskog vijeća koja je održana dana 04.05.2017. godine usvojena je Odluka o pristupanju osnivanja Turističke zajednice Općine Gradačac („Službeni glasnik Općine Gradačac“ broj: 5/17). Krajem 2018. godine dobijene su potrebne saglasnosti o osnivanju Turističke zajednice općine Gradačac od strane Ministarstva trgovine, turizma i saobraćaja TK, te se pristupilo aktivnostima oko imenovanja Skupštine Turističke zajednice općine Gradačac.

GRADAČAC KAO OBJEKAT TURISTIČKE PONUDE

Općina Gradačac je jedno od rijetkih mjesta koje može kompletno sa svojim sadržajem biti objekat turističke ponude. Ono što stoji kao preduslov ponude je:

- jedinstveni kulturno – historijski spomenici (Kula Husein Kapetana Gradašćevića sa kompleksom Starog grada i džamijom Husejnjom, mezarska cjelina – Harem Bukvarske džamije, kao i mezarska cjelina – Harem Hadži Reuf-begove ili Nove džamije, Hram Svetog proroka Ilije, Župna crkva svetog Marka evanđeliste, a od 2016. godine i kuća porodice Gradašćević,
- Zavičajna muzejska zbirka,
- oklopni voz i niz drugih spomenika i mjesta iz drugog svjetskog rata i odbrambeno – oslobodilačkog rata 1992 – 1995. godina,
- dvije vještačke akumulacije – jezera Hazna i Vidara koje su pogodne za sportsko-rekreacioni turizam (ribolov, kamp, sportovi na otvorenom i sl.). Na jezeru "Hazna" postoji uređena plaža, dok je u toku 2018. godine nastavljeno sa aktivnostima oko uređenja obale jezera Vidara, sve sa ciljem očuvanja okoliša i povećanja turističke ponude na području općine Gradačac,
- izuzetna mogućnost razvoja zdravstvenog turizma u okviru JZU Banja „Ilidža“,
- sportsko – rekreativni turizam (sportski tereni i sporska dvorana, te uređeno izletište Popovača),
- lovni turizam,
- značajni kulturni događaji (Književna manifestacija Kikićevi susreti, koncerti i sl.),
- Međunarodni sajam poljoprivrede i prehrambene industrije, Sajam organske proizvodnje, kao i obilježavanje Svjetskog dana palačnaka,
- dan prvačića koji se održava svake godine u oktobru,
- prekrasna prirodna okoliš, ekološki čist grad, pun zelenila.

KULTURNO HISTORIJSKI SPOMENICI I KULTURNE MANIFESTACIJE

Kulturno historijski spomenici odnosno kompleks Gradine sa džamijom "Husejnjom" je već i do sada bio primamljiv za posjetioce iz zemlje i inostranstva. Ovom dijelu ponude potrebno je posvetiti posebnu pažnju, jer površna adaptacija nije dovoljna, a sređivanje okoliša mora biti prevashodna zadaća nadležnih službi općine, koja je u toku, ali i Turističke zajednice.

Što se tiče same Gradine, potrebno je što hitnije osmisliti njene sadržaje odnosno odrediti šta se od tog objekta očekuje i u skladu s tim donijeti provedbene akte. Sigurno je da će od te odluke zavisiti i sama obnova i uređenje tog vrlo važnog spomenika. Od sadržaja će zavisiti i mogućnost njegovog održavanja i daljnjeg uređenja, te bi to trebala biti stvar šire rasprave.

Potpuno isti slučaj je i sa zavičajnom muzejskom zbirkom, gdje je potrebno obezbijediti adekvatno vođenje turističkih grupa. Ovi turistički sadržaji su osnova turističke ponude Gradačca i dio koji je neizbježan u posjetama od djece i omladine do starijih osoba. Iz tog razloga oni moraju biti uređeni

na visokom nivou.

Kada su u pitanju kulturne manifestacije sigurno je da su iste izdefinisane i da postaju tradicionalne te da okupljaju sve veći broj poklonika. Za tradicionalne književne susrete i druge manifestacije i susrete udruženja već su utvrđeni datumi održavanja, tako da u godini ima 5-6 kulturnih manifestacija.

SMJEŠTAJNI KAPACITET

Trenutno na području općine na raspolaganju je oko 340 ležajeva i to: u hotelu Banja „Ilidža" 160 ležajeva, 20 ležajeva na Konaku „Zmaja od Bosne" te oko 100 ležajeva u privatnim konacima, koji su uredno evidentirani i nalaze se na turističkoj ponudi općine, te Planinarski dom koji ima smještajni kapacitet od 60 ležajeva.

Stavljanjem u funkciju nekoliko hotela koji su u izgradnji, ova ponuda omogućavala bi izuzetno kvalitetan smještaj većih i manjih grupa turista različitih sklonosti, želja i zahtjeva.

Kapaciteti bi zadovoljili potrebe tokom čitave godine, s tim što je prethodno potrebno izvršiti kategorizaciju smještaja sa adekvatnom reklamom i cijenom.

ZDRAVSTVENI TURIZAM

Nalazište termomineralne vode općinu Gradačac je svrstalo u vodeće bosansko-hercegovačke centre sa razvijenim zdravstvenim turizmom. Segment zdravstvenog turizma je možda i najznačajniji što se tiče turističke ponude općine jer je Banja „Ilidža" već dugi niz godina širom regije i Evrope poznato lječilište.

Pored lječilišta, hotel raspolaže i sa velikom restoranom pogodnom za sve vrste zabava kao i konferencijskom salom pogodnom za seminare i savjetovanja. Banjski kompleks Banja Ilidža Gradačac, koji u svojoj ponudi posjetiocima nudi, osim rehabilitacijsko-medicinskih usluga i wellness usluge sa zatvorenim bazenima, ima smještajni kapacitet od 160 ležajeva, a i u toku 2018. godine Banja bilježi potpunu popunjenost smještajnih kapaciteta što Banji omogućava rentabilno poslovanje. Međutim, obzirom da su banje izuzete od plaćanja boravišnih taksi, to je doprinijelo umanjenju ukupno naplaćenih boravišnih taksi na području općine Gradačac.

I u toku 2018. godine menadžment Banje je nastavio intenzivno raditi na unutrašnjem preuređenju objekta, a uložena su značajna finansijska sredstva.

Banja „Ilidža" mora zauzeti značajno mjesto u svim reklamnim i propagandnim istupima koji se tiču turističke ponude općine Gradačac.

U narednom periodu treba naći način za proširenje smještajnog kapaciteta kao i iskoristiti sve potencijale koje ovo lječilište ima kako bi imalo još veću posjećenost.

UGOSTITELJSKA PONUDA

Što se ovog oblika ponude tiče ona je izražena više u kvantitetu nego u kvalitetu objekata. Na području općine trenutno radi 65 ugostiteljskih objekata u vlasništvu privatnih lica. Ako bi se posmatrala struktura ugostiteljskih objekata moglo bi se konstatovati da je nezadovoljavajuća. Iz tih razloga potrebno je što hitnije izvršiti kategorizaciju objekata. Gradačac kao tradicionalni bosanski grad nema restoran sa bosanskom kuhinjom, poslastičarnicu sa bosanskim kolačima, a na tome moramo bazirati autentičnost svoje ponude. Iz tih razloga mora se pomoći eventualno zainteresovanim da se bave takvom ugostiteljskom ponudom. Podizanjem nivoa usluga znatno će se povećati turistička ponuda. Međusobna konkurencija će natjerati vlasnike da izbjegavaju klasične i jednolične ponude. Potrebno je stvoriti razliku imidža pojedinih objekata i time posjetiocu sa strane prirediti što raznovrsniji sadržaj.

LOV I RIBOLOV

Ove dvije djelatnosti su izuzetno razvijene na području općine Gradačac i odvijaju se u okviru Udruženja lovaca „Jelen“ i Udruženje ribolovaca „Vidara“

Ovakva ponuda skupa sa smještajnim kapacitetima mora biti izuzetno primamljiva za lovce i ribolovce širom države i dalje. Naravno, nosioci ovih poslova moraju biti Lovачko društvo „Jelen“ iz Gradačca i zainteresovani privredni subjekti koji imaju registrovanu ovu djelatnost. Ideja o izgradnji lovačkog doma sa smještajnim kapacitetom za lovce, pse i sve ostalo što je za lov potrebno, već je predočena i treba podržati svaku inicijativu o ovom planu. Time bi interes bio još veći, prihodi značajniji, jer na ovom polju se mogu najprije očekivati inozemni gosti. Jezera "Hazna" i "Vidara" su prirodni rezervati i ekološki filter grada pošto se nalaze u njegovoj neposrednoj blizini.

Najveća prednost lovnog i ribolovnog turizma je ta što su jezera i lovišta vrlo blizu grada i hotela Banja „Ilidža“, tako da ova vrsta turista može koristiti i druge usluge turističke ponude samog grada.

MEĐUNARODNI SAJAM POLJOPRIVREDE I PREHRABENE INDUSTRIJE I MEĐUNARODNI SAJAM ORGANSKIH PROIZVOĐAČA

Sigurno je da Međunarodni sajam poljoprivrede i prehrambene industrije u turističkom smislu općini Gradačac donosi mnogo. Bez obzira što traje 4-5 dana on sasvim dovoljno medijski predstavlja općinu, a kroz direktne dolaske gostiju iz zemlje i svijeta pravi najbolju reklamu turističke ponude. Kroz ovu manifestaciju se može proširiti i drugi niz turističkih ponuda.

U mjesecu martu, već osmu godinu zaredom, se održava sajam koji promovira ekološku i organski proizvedenu hranu. Ovaj sajam je već prerastao u međunarodni, a za 2018. godinu svoje proizvode je prezentiralo više od 70 izlagača iz zemlje, regiona i Evropske unije. Ovaj sajam je već prevazišao početne korake i uvršten je u kalendar sajmova BiH.

Općina Gradačac zajedno sa privrednicima sa naše općine učestvovala je na raznim sajmovima i manifestacijama u Bosni i Hercegovini kako bi predstavljala Gradačac kao turistički, privredni i poljoprivredni grad.

SPORTSKO REKREATIVNI TURIZAM

Predispozicije za ovaj vid turizma su idealne. Vanjski prostori oko jezera sa nogometnim terenima, teren malih sportova, te sportska dvorana i povoljna klima su pravi uslovi za pripremanje sportskih ekipa ali i za rekreacije ostalih građana. Izgradnjom smještajnih kapaciteta sigurno je da se prema svim sportskim savezima na nivou države i šire može istupiti sa ponudom i sigurno je da će općina Gradačac u ovoj oblasti biti stalna destinacija za treninge kako domaćih tako i ekipa iz inostranstva. Vrlo je značajno da se općina Gradačac u dogledno vrijeme pojavi kao domaćin u organizaciji većih i značajnijih međunarodnih sportskih susreta.

Ovaj oblik turističke ponude ponajviše zavisi od popularizacije ponude i reklame koja se mora plasirati što šire, jer su eventualni konzumenti izuzetno raznoliki u pogledu vrste sportova kao i sportskog nivoa. Zato je vrlo važno u Gradačac dovesti poznate sportske ekipe i sportiste, te tako ostvariti prolaz za sve ostale koji bi koristili navedene potencijale. Pored tog što hitnije treba završiti izgradnju Nogometnog stadiona „Ilidža“, sa svim potrebnim sadržajima.

KONGRESNI TURIZAM

Ovaj je oblik turizma uvijek bio vezan za velike gradske centre ili pak za gradove na moru. Seminari i savjetovanja na različite teme su uvijek posjećeni, ali ih mora pratiti i solidan propratni sadržaj. Sala u okviru sajma idealna je za odvijanje radnog dijela događaja. Otvaranjem hotela njihova blizina pogodovala bi za smještaj učesnika i gostiju. Sa ovakvim mogućnostima, uz upoznavanje naučnih institucija, fakulteta, agencija, udruženja privrednika, Gradačac može biti uvršten u kalendar seminara i savjetovanja. Za razvoj ovog oblika turizma ključna uloga je u prezentaciji mogućnosti i približavanju potencijalnim konzumentima.

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA SA PRIJEDLOGOM MJERA NA POBOLJŠANJU RAZVOJA TURIZMA NA PODRUČJU OPĆINE GRADAČAC

Na osnovu preduzetih mjera i aktivnosti za poboljšanje razvoja turizma na području općine Gradačac, a posebno za turističku sezonu 2019. godinu, mogu se izvesti zaključna razmatranja sa prijedlogom mjera na poboljšanju razvoja turizma na području općine Gradačac.

Iako je turizam trenutno jedan od veoma dinamičnih sektora na području općine i on je suočen sa mnogim problemima:

- nepostojanje Informativnog centra, odnosno Turističkog ureda,
- nepostojanje dovoljno smještajnih kapaciteta,
- nedovoljna promocija,
- nedostatak partnerstva i zajednički nastup na tržištu,
- nedovoljna obuka za turističke radnike.

Da bi se ubrzao razvoj turizma na području općine i dostigao nivo koji se očekuje, a posebno za što uspješniju turističku sezonu 2019. godine, potrebno je preduzeti sljedeće aktivnosti:

- u toku 2019. završiti potrebne aktivnosti za formiranje Turističke zajednice opštine Gradačac (u martu 2019. Godine objavljen je javni poziv za članove Skupštine Turističke zajednice Općine Graačac, trenutno je u toku popunjavanje nedostajućih članova i održavanje Osnivačke skupštine)
- oformiti Tim za razvoj turizma na području općine,
- raditi na razvoju i edukaciji svih kadrova vezanih za ugostiteljstvo i turizam, posebno vlasnika i rukovodećih kadrova,
- raditi na podizanju nivoa kvaliteta škole i omugućavanje boljih uslova za konobare i kuhare,
- razvijati one oblike turizma za koje smo spremni: izletnički turizam, ekskurzioni turizam, banjškorekreativni turizam,
- napraviti prekvalifikaciju kadrova sa Biroa za zapošljavanje za ova zanimanja,
- aktivirati saradnju sa turističkim agencijama sa jasno definiranom ponudom, šta imamo, šta nudimo, kako nudimo,
- Povećanje broja kulturnih (turističkih) i drugih manifestacija koje bi privukle veći broj posjetilaca iz susjedstva (dan palačinaka, svjetski dan kuhara),
- poboljšanje kvaliteta jezerske vode i pratećih usluga na oba jezera (povećanje stepena održavaja i uređenja plaža jezera),
- proširenje turističke ponude u sklopu Starog grada.

Obrađivač
Općinska služba za
privredu, budžet i ifnansije

Predlagač
Općinski načelnik

